



# OSTNÍK

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 437.  
Ročník 44.  
Únor 2015



*Echinocereus reichenbachii*, SB 941, Texas, Kerr Co. (foto Frýdl)

# Z naší činnosti

První schůzka v Novém roce proběhla dne 5. 1. 2015. Po organizačních informacích se ujal slova náš dlouholetý člen Ing. Jaroslav Vích, aby představil druhou část přednášky o cestě po Mexiku. Hlavním tématem přednášky byl přehled navštívených lokalit rodu *Ariocarpus* s ukázkami variability druhů na nalezištích. Vždy jsme viděli několik obrázků z navštíveného místa, které následně doplnil doprovodnou vegetací, kde mohou společně růst další kaktusy jako lophophory, turbinikarpusy, mamilárie, astrophyta, echinocereusy a další. Přednášky měla velmi dobrý ohlas a vyvolala po skončení dlouhou diskuzi. Všem přítomným se promítání líbilo a doufám, že se s Jardou na přednáškách ještě sejdeme. Děkujeme za skvělý zážitek.

## Obrázky našich členů

### ***Echinocereus reichenbachii* (Terscheck ex Walpers) F. Haage**

Velmi známý druh ve sbírkách je *Echinocereus reichenbachii*, který bohatě kvete a vydrží nízké zimní teploty. Rostlina na obrázku vykvetla ve sbírce Františka Frýdla (od něj pochází i foto) a pochází ze semen Bracka, SB 941 z texaského okresu Kerr Co. Zimní minima klesají na lokalitě k 20°C pod nulu, takže se i v našich podmínkách dají pěstovat na skalkách, ale nejlépe zcela po suchu. Já mám tyto rostliny celoročně venku na otevřeném stole, kryté jen proti případným deštům. *Echinocereus reichenbachii* se sněhově bílými trny, kvete už jako relativně mladý, nízký s velkými květy s dost neobvyklou, něžně světlou fialovou barvou. Rostlina byla pojmenována na počest H. G. Reichenbacha (1824 - 1889), ředitele botanické zahrady v Hamburku.

### ***Sulcorebutia heinzii* Halda, Hertus et Horacek 2001.**

Tuto nádhernou sulkou nafotil ve své sbírce opět František Frýdl, který ji pěstuje pod označením *Sulcorebutia heinzii* KP 40. Bolívie je země, kde na každém kopci roste "jiný" druh sulkorebucí. Proto se objevuje ve sbírkách mnoho jmen, které jsou často i neopodstatněné. Popisují se druhy již dávno popsáné, prakticky by bylo vhodné, kdyby někdo celý rod *Sulcorebutia* zrevidoval a udělal v něm trochu pořádek. Jak daleko může vést snaha, mít své jméno za nově popsáným druhem nebo jeho překombinováním dokládá následující název tohoto druhu z roku 2012: *Weingartia steinbachii* (Werderm.) Brandt 1977 ssp. *tiraquensis* (Cárdenas) var. *totorensis heinzii* Halda, Hertus, et Horáček 2001. *Sulcorebutia heinzii* je stavěna blízko k *S. tiraquensis*. Původní Svobodův sběr HS 151, výrazně připomíná *S. pampagrandensis* a to jak tmavým tělem, tak zejména květy, které jsou sytě karmínové. Pěstování ve sbírkách nečiní větších potíží a kvetoucí rostliny jsou ozdobou celé kolekce kaktusů. Vůbec, mít malou sbírečku sulek je vždy pěkným zpestřením ve skleníku a mohu jen doporučit, ať už mají jakákoliv jména. Na závěr uvádím alespoň několik známých lokalit této rostliny:

Heinz Swoboda: HS151 Totorá – Omereque, km 22/23, más arriba de la Estación de Bombeo, a 2800m sobre el nivel del mar.

Willi Gertel: G113, 113a, 181 y 182 Totorá – Omereque a 2650m sobre el nivel del mar, .G218 y 219 Totorá – Omereque, antes y después de la Estación de Bombeo, a 2700 y 2750m.

Ladislav Horáček: LH989 y 1075 carretera Totorá – Omereque, Aquadilla a 2670m.

### ***Sulcorebutia langerii* Augustin & Hentschel 1999**

Všechny barevné obrázky na titulní i zadní stránce nafotil dnešní oslavenec, pan František Frýdl, jehož snímky často zdobí barevné obálky našeho zpravodaje Ostník, za což mu moc děkuji. Tentokrát je to rostlina, kterou měl ve sbírce pod označením *Sulcorebutia langerii* VJ 120. Tento druh roste na nejvýchodnější lokalitě výskytu sulkorebucí v Bolívii, severně od Valle Grandó. Už v roce 1981 uváděl provizorní název *Rebutia langeri* Falkenberg & Neumann, avšak Anderson v roce 2001 uvádí tento druh jako synonymum pro *Sulcorebutia cardenasiana*. Stonek 2 – 2,5 cm velký, načervenalozelený, rozdělený do asi 14 žeber, s protáhlými areolami a krátkými do 3 mm, hřebínkovitě uspořádanými, bílými trny v počtu asi 21-25. Květ světle žlutý s tmavšími konečky okvětních lístků. I v tomto případě platí, co bylo psáno o předcházejícím druhu. Je známo několik lokalit s jinými jmény sběratelů.

# Z literatury

## Kakteen und andere Sukkulente č. 12 / 2011

Kvetoucí *Echinocereus apachensis* nebývá v našich sbírkách častým zjevem. Titulní snímek mohutně vytrněného výhonu se dvěma tmavě fialovými květy, na nichž je nápadná jak smaragdová blizna, tak světle zelený jícen, je velmi působivý.

Pro úvodní článek posledního čísla roku vybrala redakce opravdu zajímavý námět: **současné** (simultánní) **kvetení** u kaktusů. Není to žhavá novinka, taková pozorování již byla několikrát popsána, ale autor R. Schode podle zkušeností z vlastní sbírky rozhojnil známé skutečnosti o nová fakta. Na osmi snímcích dokumentuje současné rozvíjení květů ve skupině šesti kusů *Astrophytum asterias*, šesti hybrid pseudolobivií a 15 hybrid echinopsisů, u šesti *Echinopsis obrepanda*, *Notocactus ottonis*, také u *Gymnocalycium buenekerii*, *Notocactus magnificus* a *Matucana madisoniorum*. Uvádí, že většinu kaktusů pěstuje v samostatných kořenáčích, v různé vzdálenosti od sebe a na různých místech skleníku, jsou různého stáří, ale mají substrát odpovídající požadavkům příslušného druhu. Podle již dříve publikovaných pozorování nejčastěji (19 - 27 %) současně kvetou astrofity stejného druhu, nikoliv různých druhů. Zjistil, že s rostoucí vzdáleností ( $\leq 1,5$  m) mezi květuschopnými kusy klesá možnost jejich současného kvetení. Navíc dojde-li ke sprášení některého kusu, ten již znovu nekvete, ale ty ostatní kvetení opakují. Není známa podstata současného kvetení. Podle vývojové teorie by mohlo být výhodné tím, že zvyšuje pravděpodobnost sprášení a vzniku potomstva. Většina kaktusářů však soudí, že kvetení závisí na počasí. Podle jedněch blížící se zhoršení počasí (mraky a déšť) vyprovokuje rostliny k rychlému využití příznivější situace k množení. Podle jiných naopak déšť povzbudí kvetení. U rostlin pěstovaných ve skleníku však tyto hypotézy o vlivu změny počasí neobstojí. Význam intenzity slunečního svitu jistě neplatí pro kaktusy kvetoucí v noci. Vnucuje se představa, že kaktusy a jiné rostliny umí spolu komunikovat. Bylo zjištěno, že kořeny některých rostlin uvolňují do půdy látky, které působí na jejich okolí a mohou být signálem nebezpečí (mráz, škůdci, hniloba). Několik badatelů popsalo rostlinné „feromony“, plyny šířící se vzduchem, které mají obdobný účinek. Bylo by zajímavé zjistit, jak je tomu u kaktusů. Ale to je ekonomicky málo uživatelná otázka, takže odpovědi se brzo nedočkáme.

Problémy **přihnojování kaktusů** jsou obsahem dalšího článku. K růstu jsou nezbytné patřičné živiny, autor sám měl dříve dobré zkušenosti s králíčími bobky, jiní horovali pro kravince, zkvašené kuřince, kobylince atd. V dnešní době se prakticky vždy užívají umělá (chemická) hnojiva. Je však třeba si uvědomit zásadní rozdíl mezi dostupností živin na nalezištích a ve sbírkách. Ve sbírce je mnohem větší přísun vody deštěm a zálivkou. To vede k vyplavování živin ze svrchní vrstvy půdy. V suchých oblastech subtropů naopak voda a živiny stoupají z hlubších vrstev na povrch, který pak obsahuje vyšší koncentrace solí, vápna a dalších minerálů. U velké části druhů kaktusů je doporučeno jejich pěstování v „čistě minerálním substrátu“, ale kaktusy v kaktusářských pěstírnách zpravidla rostou v rašelině s trochou Hygromullu či jiné vodu zadržující přísady (např. keramzit, polystyren, antuka písek, penza aj.). U minerálního substrátu je rozhodující jeho poréznost a povrch. Např. písek má nejmenší schopnost vázat vodu i živiny. Ideální jsou zeolity, které vážou i vyměňují ionty draslíku a jiných prvků či sloučenin a mají vysokou jímavost vody. Popisuje

rizikovost užívání umělých hnojiv, včetně určených pro kaktusy a sukulenty. Hrozí předávkování, jednostranná výživa, ale i toxické poškození rostlin. Článek však neobsahuje žádné u nás využitelné rady (2 snímky).

Na osmi stránkách jsou shrnuty poznatky o **průmyslové využitelnosti kaktusů** a o jejich cíleném pěstování. Ekonomicky přínosné jsou národní parky a pouště, v nichž rostou obdivované kaktusy Saguaro (*Carnegia gigantea*), nebo kandelábrový kaktus (*Pachycereus weberi*), tchýnino křeslo (*Echinocactus grusonii*), mohutní starci (*Cephalocereus senilis*), řada opuncí, fero kaktusů atd. Předkolumbovské domorodé obyvatelstvo a dnešní narkomani vyhledávají lofofory, pro farmaceutický průmysl je důležitý výzkum látek obsažených v různých, bohužel v malém počtu rostoucích rodů (*Obregonia denegrii*, *Ariocarpus*, *Pelecyphora*). Kaktusy a jejich plody (*tuna*) slouží jako potrava lidem i zvířatům, v Mexiku jsou celé lány vybraných variet krmných opuncí. Cereusy se užívají jako živé ploty pozemků, jejich dřevnatá kostra je výborný stavební materiál. Článek připomíná roli kaktusů v umění (malířství, sochařství, architektura), ale i v ekologii (hustý porost chrání půdu před vysycháním, erozí, zadržuje potřebnou vláhu, umožňuje život jiným rostlinám, zvířatům, ptákům a hmyzu). Vzpomenuta je i výroba stále ceněného karmínového barviva (košenila) z těl červců, těžba rud a hnojiva guano, samozřejmě i význam turistiky (14 snímků).

***Mammillaria nazasensis*** (= podle místa růstu při řece Nazas v mexickém Durangu). Patří do řady *Bombycinae*, původně byla považována za varietu *M. pennispinosa*. Na řepovitém kořínku je kulaté, později odnožující tělo o výšce a Ø 5 cm, s tmavě zelenými bradavkami, které jsou seřazeny do 13 - 21 spirál. Na areolách s krátkou plstí je 16 - 27 krajních a 4 střední trny. Krajní jsou 4 - 10 mm dlouhé, tenké, bílé, méně či více speřené. Střední jsou 9 - 13 mm dlouhé, světle až sytě žluté, ojediněle sytě rudohnědé, silně speřené, jeden se silným háčkem. Květ je 15 mm dlouhý o Ø 12 mm, trychtýřovitý, krémové barvy s růžovým středním pruhem, čnělka světle zelenožlutá, žlutá blizna značně převyšuje zelenožluté prašníky. Plod je červený, semena čepicovitého tvaru jsou černá. Od *M. pennispinosa* se liší chybějícím arilem u semen, početnějšími, ale mnohem slaběji speřenými trny, barvou trnů i květů. Pěstovat v hrubozrnném, minerálním substrátu, se slabší zálivkou, na slunném a teplém místě. Kvete brzy na jaro, zimovat v naprostém suchu, snese teploty jen 3 - 5 °C.

***Mammillaria tezontle*** (= podle španělského pojmenování *tezontle* pro rudohnědý sopečný kámen), popsána roku 1995. Má provazcovité kořínky, malé (2,5 - 4 cm), ploché, kulaté tělo s malými (4 mm) bradavkami. V axilách je trocha vlny. Má 14 - 20 krajních, rovných, vláskových trnů o délce 3 - 5 mm a 1 - 4 střední trny, většinou s háčky, jemně speřené, stejné velikosti a barvy jako krajní. Květy o Ø 5 mm mají zevní plátky žlutobílé se zeleným nádechem, vnitřní krémově bílé plátky mají hladké okraje. Čnělka krémová až nazelenalá, blizna krémově bílá, nepřevyšuje běložluté prašníky. Plod tužkového tvaru, červený, 3 - 15 mm dlouhý, drobná hnědočerná semena. Roste v mexickém San Luis Potosí, v 1800 metrech na sopečné půdě ve velmi suché oblasti, kde však padá vydatná noční rosa. Pěstovat v jalovém substrátu a se slabou zálivkou. Množí se semeny, na zimu musí seschnout, pak snese chladno. Patří do řady *Stylotela*, blízce příbuzná je *M. crinita*.

Ve vzpomínkách na **cestování po Madagaskaru** píše E. Pfendbachová o tamní flóře. Velkou pozornost věnuje pochypodiím, z nichž na Madagaskaru rostou bílé kvetoucí *Pachypodium lamerei*, *P. geayi* a *P. rutenbergianum*. Ač dosahují velikosti stromu říkají jim „stepní růže“. Keřovité druhy *Pachypodium ambongense* a

*P. decaryi* mají květy bílé, ale *P. densiflorum*, *P. horombense* a *P. rosulatum* kvetou žlutě a *P. baronii* zářivě červeně. Od ostatních se značně liší *P. brevicaulis*, jehož stonek je redukován na stejně vysoký i široký kaudex, podobající se hromadě brambor. Na 19 snímcích přibližuje i další rostliny (*Euphorbia leucodendron*, *Adansonia rubrostipa*, *Moringa drouhardii*, *Didiera madagascariensis* aj.) a zvířata (lemur, chameleón).

***Epicactus Einhard*** patří mezi hybridy získané ve 2. pololetí 20. století. Kdysi velmi oblíbená, dnes téměř zapomenutá hybrida, vyniká mohutným vzrůstem lehce zvlněných výhonů o délce cca 80 cm. Jsou ploché, asi 9 cm široké a 1,5 cm silné, lehce převislé, na areolách má jen trochu plsti. Velká poupata se pomalu vyvíjejí a po týdnu se k večeru rozevírají v květ podoby zvonu o Ø 15 cm a délce 16 cm. Lososově růžové vnitřní korunní plátky (16) přechází v jícnu do zelené barvy, zevní plátky (17) jsou o málo světlejší. Prašníky a vyčnívající blizna jsou barvy krémové. Autor doporučuje pěstovat v hrubším substrátu z kůry borovic, rašeliny, kompostu, perlitu a říčního písku, přihnojovat, každé čtyři roky přesadit do kontejneru (18 x 18 cm).

Pátrání na známých nalezištích ***Copiapoa tenuissima*** v severní části Chile bylo vyvoláno zájmem o celý tento rod. Navíc podle Rittera je právě tento druh kopiapoi nejvíce ohrožen ožíráním jihoamerickými lamami guanako. Nacházeli mnoho odumřelých skupin *Cop. solaris*, velké kusy *Cop. atacamensis*, až konečně našli mezi balvany i drobné hlavičky hledané kopiapoe. Právě ty balvany jim umožňovaly přežít zdejší tvrdé klima s dlouhými periodami sucha. Ve sbírkách musí být pěstovány stejně tvrdě, jinak ztrácí svůj přirozený vzhled a odolnost proti hnilobě (10 snímků).

Doporučované kaktusy a sukulenty: ***Parodia penicillata*** (roste v argentinské provincii Salta. Má zpočátku kulaté, neodnožující, později sloupovité tělo, oranžové až červené květy a husté běložluté trny. Potřebuje pravidelnou zálivku s přihnojením od časného jara do pozdního podzimu, za slunných dnů v zimě lehký postřík, nesmí přijít o vláscité kořeny); ***Pterocactus megliolii*** (nalezen v poblíží San Juan v Argentině. Z řepovitého kořene rostou tenké výhony, které na zimu odpadnou a přispívají tak k vegetativnímu množení kaktusu. Na jaře vyrostou nové výhony, které na slunci vyžívají a v srpnu zakvetou. Žlutý květ má červenou bliznu. Dobře roste, snáší mráz); ***Mammillaria gracilis 'Arizona Snowcap'*** (= arizonská sněhová čepička) je silně odnožující varianta *M. gracilis* s extrémně hustými bílými trny. Má bílé květy cca 12 mm velké. Snese výsluní, dlouhé sucho a po otužení také mrazíky do -4 °C. Vyžaduje minerální substrát, slabou zálivku, v zimě naprosté sucho); ***Selenicereus anthonyanus*** (pochází z Chiapasu v Mexiku, kde epifyticky roste na stromech a bohatě se větví. Výhony mohou být až metr dlouhé a 7 - 15 cm široké. Květy o délce 12 cm mají zevní korunní plátky purpurové, vnitřní krémově bílé. Celoročně nemá teplota klesnout pod 8 - 14 °C, v zimě rosit vlažnou vodou); ***Stapelia vetula*** (roste v jihoafrické provincii Západní Kapsko. Čtyřhranné stonky o Ø až 1,5 cm jsou až 20 cm vysoké, pěticípé květy modrofialové barvy mají Ø 6 cm. Pěstovat v hrubším, převážně minerálním substrátu na polostínu. V zimě teploty nad 10 °C.); ***Hoya meredithii*** (roste na ostrově Borneo na vápnité půdě. Kožovité listy mají nápadnou zelenou kresbu, drobné okolíky bělorůžových květů silně voní jako u jiných „voskovek“. Potřebuje hodně slunce a světla po celý rok, vyšší teplotu a vlhkost prostředí. Množí se vegetativně).

62. ročník časopisu končí srdečným přáním redaktora zdraví a úspěchů čtenářům v Novém roce. Dovolte, abych se k němu připojil.

MUDr. Vladimír Plesník



# Historie botaniky v obrazech – 5.

## Robert Morison (1620 – 1683)



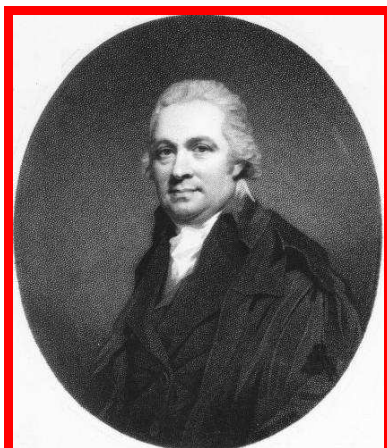
Tělesný lékař krále Karla II., profesor na universitě v Oxfordu, anglický botanik, ředitel královských zahrad, Robert MORISON (1620-1683), do smrti pracoval na rozsáhlém díle *Historia Plantarum Universalis Oxoniensis*, v roce 1680 vyšla první část, která obsahovala pouze 5 z 15 plánovaných sekcí bylin, jednalo se o víc než 600 stran velkého formátu a bylo zpracováno podle Morisonovy metody klasifikace, kde rostliny dělil na dřevité a zeleninné. Jeho práce nebyla dokončena. Napsal ještě několik botanických knih.

## John Ray (1627 - 1705)



Anglický přírodovědec, někdy uváděný jako otec anglické přirozené historie. Do roku 1670. Uváděl své jméno jako John Wray. Jeho klasifikace rostlin zvaná *Historiae Plantarum 1668-1705* byla důležitým krokem k moderní taxonomii. Druh je podle Raye skupinou jedinců, kteří jsou v rámci své variability geneticky stálí. Navíc doložil pěstování melokaktusu dovezeného z Antil do sbírky biskupa Comptona ve Fulhamu v Anglii.

## Daniel Rutherford (1749 - 1819)



Daniel Rutherford (1749 - 1819) byl Skotský lékař, chemik, botanik, profesor na universitě v Edinburgu, kde byl rovněž správce Královské botanické zahrady. Při jeho nejznámějším experimentu z roku 1772 objevil a popsal dusík. Prakticky měl v uzavřeném prostoru myš a hořící svíčku tak dlouho, až kyslík nepodporoval hoření, myš umřela a svíčka pomalu zhasla.

Joseph Pitton de Tournefort (1656 – 1708)



APPENDIX. 653

*Melocactus.*

**M**ELOCACTUS est plantæ genus, flore A monopetalo, campaniformi, tubulato, multifido B, calyci C infidente, qui deinde abit in fructum D mollem, Olivæ æmulum, carnosum, semine factum E exiguo F. Fructus autem ille in multis speciebus in capitulum quoddam elegans G colligi solet.

Melocacti species sunt.

Melocactus Indiæ Occidentalis C. B. Pin. 384. *Echinomelocactus* J. B. 3. 93. *Melocardius* Tabern. Icon. 703. *Melon épineux ou Tête à l'Anglois.*

Melocactus purpureus, striis in spiram intortis Plum.

Melocactus Americanus, repens, tetragonus, flore albo, fructu coccineo Plum.

Melocactus Americanus, repens, trigonus, flore albo, fructu violaceo Plum.

Melocactus Americanus, arborefcens, tetragonus, flore exalbido Plum.

Melocactus Americanus, arborefcens, folio striato, spinosissimo, fructu aureo tuberoso, flore albo Plum.

Melocactus Americanus, ex pluribus globulis Opuntia modo nascentibus conflatus, spinosissimus, flore & fructu roseo Plum.

Melocactus Americanus, minimus, lanuginosus, tuberosus Plum.

Melocactus Americanus, monoclonos flore albo, fructu atropurpureo. *Cereus crassissimus, fructu intus & extus rubro* Sloane Cat. Plant. Jam. 196. *Cereus Beruanus, spinosus, fructu rubro, Nucleis magnitudine C. B. Pin. 458. Cereus Peruvianus* Tabern. Icon. 705. *Cierge épineux du Tertre. 132.*

Melocactus Americanus, tuberosus, purpureus, validissimis aculeis munitus Plum.

Melocactus Americanus, arborefcens, trigonus, undulosus, aculeis validis munitus, flore albo, fructu subviridi Plum.

Melocactus Americanus, trigonus, brevibus aculeis munitus, flore albo, fructu coccineo Plum.

Melocactus Americanus, repens, pentagonus, flore albo, fructu rubro Plum.

Studoval u jezuitů, avšak začal se věnovat botanice, později studoval v Montpellier medicínu. V roce 1683 se stal profesorem botaniky v Jardin des Plantes a College de France v Paříži. První definoval rod u rostlin a rozdíl mezi rodem a druhem, na jeho práci navázal Linné, který použil mnoho jeho jmen i popisů. Jeho hlavní práce *Éléments de botanique ou Méthode pour connaître les Plantes* (1694) nebo *Histoire des plantes qui naissent aux environs de Paris* (1698). V díle „*Institutiones rei herbariae*“ z roku 1719, je např. popis rodu *Melocactus* nebo *Opuntia*. V době vydání již několik let nežil. Na počest Tourneforta bylo popsáno mnoho rostlin.

GENUS IV.

Opuntia, Raquette ou Cardasse.

**O**PUNTIA est plantæ genus, flore A rosaceo, plurimis scilicet petalis Tab. 127. B in orbem positis constante: cujus calyx C deinde abit in fructum D carnosum, umbilicatum F, unicapitularem E & seminibus factum G sæpe anulatis.

Opuntia species sunt.

Opuntia vulgò Herbariorum J. B. 1. 154. *Ficus Indica, folio spinoso, fructu majore* C. B. Pin. 458.

Opuntia folio oblongo, media. *Ficus Indica, folio oblongo, media* H. R. Par.

Opuntia major, validissimis spinis munita, *Ficus Indica, seu Opuntia major, folio spinis longissimis & validissimis armato* Breyn. Prodr. 2. 35.

Opuntia folio minori, rotundiori & compressiori. *Ficus Indica seu Opun-*

240 INSTITUTIONES REI HERBARIÆ.

*tia, folio minori, rotundiori & compressiori* H. L. Bat.

Opuntia maxima, folio spinoso, latissimo & longissimo. *Ficus Indica seu Opuntia maxima, folio spinoso, latissimo & longissimo* H. L. Bat.

Opuntia folio spinoso, longissimo & angusto H. L. Bat.

Opuntia minima, folio subrotundo. *Ficus Indica minima, folio subrotundo* H. R. Par.

Opuntia Americana, minima, spinis creberrimis, tenuissimis Breyn. Prodr. 2.

*Ficus Indica seu Opuntia Curassavica, minima* Hort. Beaum. & Hort. Amstel. 107. fig. 56. *Ficus Indica, minima, spinis brevissimis munita ex Horto Fageliano* Schol. Bor.

Opuntia Americana, minima, flagelliformis Plum.

Opuntia Americana, arbor excelsa, cereiformis, flore albo Plum.

Opuntia Americana, arbor excelsa, foliis reticulatis, flore flavescente Plum.

Tab. 127. Pleni. sep. 12. Circa Opuntem Bœotia oppidum herbulam nasci scribit Theophrastus, quæ ex foliis radicem dimittat. Indeque recentiores Opuntia nomen dederunt primæ speciei quam recensuimus.

popis rodu *Opuntia* na straně 239 a pokračování na straně 240

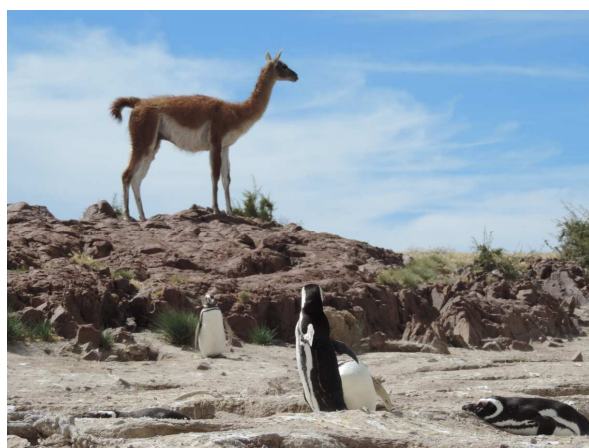


# Poznámkový notes 2013 – 4. část

KL deník z velkého vandru po Patagonii 6. 11. 2013 – 10. 12. 2013

## Neděle – 17. 11. 2013

Vstáváme v 5.45 hodin do krásného slunečního dne. Mírně fouká větřík, ale není tak studený jak se zdálo večer. Spacák, na který natekla z prasklého baňaku voda, téměř vyschl a zbytek se dosušil v noci lidským teplem. Ráno jsem jej pro jistotu ještě rozprostřel na sluníčko, aby zcela proschl. Po tradičních ranních rituálech vyrážíme na austráče a na gymna do SAN MIGUEL. Ještě musíme nakoupit drobné jídlo na večer. Ranní stav tachometru v kempu 36 086. Fotíme se před kempem, přístav, a vyrážíme v 8. hodin do přírody. Asi 2 km za městečkem byla bohatá lokalita, asi 6 druhů kaktusů (**KL13-042**). Odbočujeme vlevo na CALETA SARA, vzdálené 22 km, cestou vedoucí kolem pobřeží. Na konci cesty je rezervace CABO DOS BAHIAS. Na konci výběžku, až nahoře skal rostl *Pterocactus australis* (**KL13-043**). Jirka našel mrtvé tělo gymna, kterých zde bylo při poslední návštěvě poměrně hodně, dnes nic.



*Pterocactus australis*, KL13-043, CABO DOS BAHIAS a nedalekou kolonii tučňáků hlídá lama guanako



*Gymnocalycium gibbosum* ssp. *ferox*, KL13-044, nedaleko estancie SAN MIGUEL

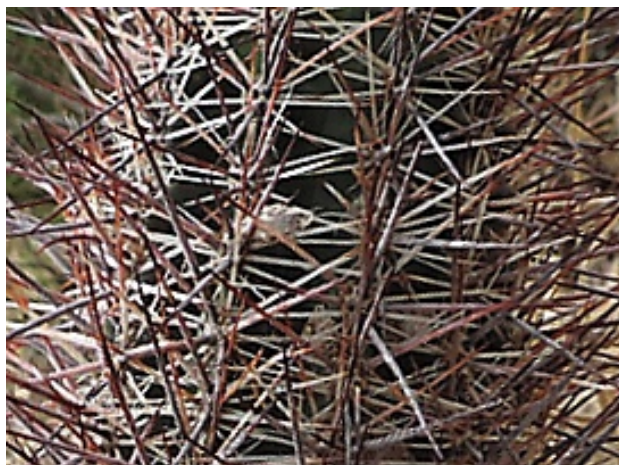
Kolonie s tučňáky se mi zdála lepší než minule, byli zde jen 4 lidi a vylezlých, pózujících tučňáků více, navíc jsme měli více klidu na focení a nikdo nás nerušil. Odjíždíme ve 14.30 hodin. Konečně jsme dojeli ze estancie SAN MIGUEL na feroxy, tradiční místo známé především u gymnofilů. Nádherně velké gymna, spoustu jich



kvetlo (**KL13-044**). Sjíždíme z RN 1 na RP 28, u vesnice BAHIA BUSTAMANTE na hlavní RN 3, která má být asfaltová. Po ní vyrážíme na jih, směr COMODORO RIVADAVIA, vzdálené asi 190 km. Zastavili jsme na lokalitě *Austrocactus bertinii*, kde jsem byl před léty, bylo jich zde hodně, kvetly růžově až nažloutle. Vše roste ve štěrkopískové rovině, porostlé řídkou keřovitou buší. Nenašli jsme zde *Pterocactus hickenii*, který jsme viděli posledně (**KL13-045**). Po ujetí větší části cesty jsme zastavili v jediné restauraci, která na RN 3 byla a koupili jsme si litrovou láhev coca coly a empanadas s masovou náplní, stálo to 25 peso na osobu. Příjemné zpestření cesty. Než zakempujeme, děláme obhlídku další lokality (**KL13-046**).



typická pobřežní krajina s výskytem *Austrocactus bertinii*, KL13-046, 8 km před R3 a R28



vytrnění *Austrocactus bertinii*, KL13-046, bílé krátké okrajové trny a dlouhé, šidlovité stření trny ve dvou řadách zbarvené do hněda a tmavší špičkou, květy růžové s tmavšími konečky okvětních lístků



Blíží se večer a podstatně se ochladilo, foukal silný studený vítr. Možná to je i tím, že jsme se postupně vyšplhali do nadmořské výšky 650 m, i když se prakticky zdá, že jedeme stále v rovině. Následně jsme jeli pořád s kopce až do COMODORO RIVADAVIA. Asi 20 km před městem začalo pršet a déšť pomalu sílil, navíc foukal velmi silný vítr. Hledáme místo na spaní a v navigaci je nabídka několika kempinků. Hned první dva už neexistovaly, ale napotřetí vše dobře dopadlo, dokonce přestalo pršet. Venku je 15 °C a fouká silný vítr, v kempu to zmírní alej stromů. Místo kempu ve čtvrti RADA TILLY je pěkné a levné, 80 peso pro všechny. Stan se špatně stavěl, silný vítr nám dělal potíže. Franta v šeru zakopnul o šňůru, která se urvala, bohužel už nebylo díky stmívání na šití vidět, nechali jsme to až na ráno. V noci prošla mírná přeháňka a ve stanu se objevila voda, nevím jak, když stan má být nepropustný.

### Pondělí – 18. 11. 2013

Nikomu se nechce do větrného dne vstávat, přinutilo nás čurání. Sluníčko pěkně svítí, podle předpovědi má být pěkné počasí. Franta došil urvaný špagát, Jirka opět uvařil kávičku a čajíček, zašel si vyřídit firemní věci na internet, vysušili jsme stan a vyrážíme na další cestu. Ranní stav tachometru v kempu 36 432, vyrážíme na nákup jídla a plynové bomby – Jirka ví, kde by měly být, protože je zde při poslední cestě kupoval. Odjezd v 8.40 hodin, obchody otevírají v 9 hodin. Při startování nám nechce nastartovat auto, baterie je vybitá, prakticky je celá zničená. Díky správci kempu, jsme propojili auta pomocí káblu, nastartovali a vyjíždíme poněkud později, až v 9 hodin směr servis. Dokonce nacházíme servis pro FORD, který je na hlavní třídě, takže zde zajíždíme. Mechanici Jirka s Frantou šli zajistit servisní služby. Porucha auta nebyla v plánu, ale při otřesech po prašných cestách se může stát cokoliv., tentokrát to odnesla baterie. Ještě že jsme ve velkém městě, servis je nedaleko a také je všední den. Opravu provedli ochotně a rychle, výměna nové baterie stála 790 peso, v 10. hodin vše hotovo a jedeme na nákupy. Nakoupili jsme jídlo za 275 peso, konzervy, chleba, brambory, mrkev, banány, sýr, čoryzo a další. Jen bomby nebyly. Jirka zná místo, kde je prodávají, ale po cestě na křižovatce jsme viděli obchůdek s kempinkovými věcmi, zastavujeme a mají ¼ kg – bereme 6 ks za 480 peso. Vše vyřízeno, takže konečně můžeme vyrazit do přírody. Po cestě zastavujeme na pumpě, telefonování, budky nikde nefungují, jak to bylo kdysi. Za městem jsme odbočili na klidné místo CAÑADON SECO k moři, abychom něco snědli, vždy je to lepší, když je člověk najezený. Když už stojíme, tak se projdeme po okolí na prohlídku (KL13-047).



*Pterocactus hickenii*, KL13-047, CAÑADON SECO, 2 km za městem, poupě květu vyrůstá na temeni, jakoby ze zaškrčeného článku

Dále jsme zajeli na pumpu dát si kafe, František se dovolal domů z budky za 17 peso, v malém městečku FITZ ROY je telefonní spojení lepší, než ve velkém městě. V PUERTO DESEADO jsme navštívili lokalitu nad přístavem (KL13-048). Pěkné místečko s pěti druhy kaktusů: *Austrocactus patagonicus*, *Maihuenia patagonica*, *Pterocactus hickenii* a *australis*, *Maihueniopsis darwinii*. *Pterocactus australis* kvetl, *Maihuenia* s růžovým květem. Zajeli jsme načepovat benzín a pokračujeme dále. Vracíme se zpět do TELLIER, kde odbočujeme vlevo na RP 47 podívat se na brdky u řeky. Přejeli jsme řeku RIO DESEADO a popojeli kousek mezi kopce, kde fouká méně, než přímo na rovině u řeky. Pěkné místečko na kempování, pomalu se stmívá, nejvyšší čas postavit stan.



*Austrocactus patagonicus*, KL13-048, PUERTO DESEADO nad přístavem, rostliny poměrně malé 6 - 8 cm vysoké, s výrazně silnějšími středními trny, u báze rozšířené, střední trn vztyčený s háčkem

## Úterý – 19. 11. 2013

36 884 ranní stav tachometru. Večer a v noci hodně foukalo. Ráno jsme se probudili zafoukání jemným pískem, který nalétal i přes jemné síťované vnitřní plátno. Vše jsme museli ráno důkladně vyprášit. Vítr přestal v noci asi kolem 3. hodiny. Ráno bylo nádherné slunečné počasí, chladno, ale rychle se oteplovalo, vítr zcela ustal. Než jsme vyrazili, proběhli jsme okolní kopce, úspěšně (KL13-049). Na štěrkovitých kopcích s malými vystouplými skalami rostly pěkné druhy kaktusů. Vyjeli jsme zpět, nafotili řeku a odbočili druhou cestou na RP 281, směr ANTONIO DE BIEDMA a dále na hlavní RN 3. Po cestě děláme ještě jednu průzkumnou prohlídku (KL13-050), už je to nedaleko A. D. BIEDMA. Vyrážíme po asfaltce natankovat benzín, směrem na jih čerpací stanice moc nejsou. Vracíme se do FITZ ROY načepovat benzín. Jedeme opět na jih, přejíždíme most přes řeku RIO DESEADO. Po spousta kilometrech odbočujeme na zajímavé místo zkamenělých lesů - MONUMENTO NACIONAL y RESERVA NATURAL BOSQUE PETRIFICADOS, kde se dojíždí po RN 3. Je to z hlavní cesty vzdálené asi 50 km. Po 20 km náhodná kontrola terénu (KL13-051). Dojeli jsme do Národního parku. Zkamenělý les úžasný, ležící kameny o průměru až 2 m a délky asi 30 m, pěkné scenérie s krajinou. Udělali jsme lokalitu (KL13-052), rostly zde *Austrocactus patagonicus* (v herbáři jej měli uvedený jako *Austrocactus bertinii*), *Maihuenia patagonica* (v jejich herbáři uvedená jako *Maihuenia darwinii*) s růžovým květem, *Pterocactus hickenii* a *Pterocactus australis*. Má zde růst *Maihueniopsis hickenii*, ale ten jsme zde neviděli. Byl to skvělý zážitek z prehistorie naší planety. Vyrážíme zpět na RN 3 a odtud na jih směr PUERTO SAN JULIÁN, vzdálené asi 230 km. V TRES CERROS jsme brali benzín do plna a jeli dále. Jirka zadal do navigace hledat městský kempink (CAMPING MUNICIPAL), který má být v



PUERTO SAN JULIAN. Našli jsme to bez problému. Fouká zde silný vítr, ale mají zde nasazeno asi čtyři řady stromů, které to zmírní. Kemp je přímo u moře a nedaleko je památník s tryskovým letadlem. Prakticky jsem zde už spal před léty v roce 2010 (starý bod 055). Po příjezdu jsme šli hned do sprchy, neboť teplá voda měla téci jen do 19. hodiny, my přijeli těsně před devatenáctou. Hygiena tradičně, sprcha skvělá. Po kempování v přírodě, kdy se hygiena provádí s trochou vody, je to super. Následně se každý chopí svých povinností a dílo je hotovo. Fouká silný, ale teplý vítr, není ledový, přesto to mikinu profoukne. Beru pláštěnkovou bundu, kterou vítr neprofoukne, hned je to poznat a je příjemné teploučko.



zkamenělý les - MONUMENTO NACIONAL y RESERVA NATURAL BOSQUE PETRIFICADOS



u části zkamenělého kmenu roste *Austrocactus bertinii*, KL13-052



## Středa – 20. 11. 2013

V noci chvíli mírně sprchlo, ráno to nebylo ani poznat. Co však přišlo po příjemném teplém večeru, velmi chladné ráno, fouká mírný, ale ledový větrík. Jirkovi se do zimy nechtělo moc ze stanu, ale co se dá dělat, práce je práce. Vstali jsme v 5.45 hodin. Dnes musíme udělat nákup, abychom někde v liduprázdných patagonských stepích nevyhládli. V 8. hodin jsme připraveni k odjezdu. Stav tachometru před výjezdem 37 363. Zastavili jsme na turistických atrakcích u letadla, staré repliky lodě VICTORIA, na které plul Magellanes, provedli jsme prohlídku celé lodi a fotili ji i uvnitř. Stavili jsme se v infocentrum, kde nám ukecaná starší paní sdělila, že do karbonové prolákliny GRAN BAJO DE SAN JULIAN, která je až - 107 metrů pod úrovní moře, se nedá jet. Je to soukromý, přísně střežený pozemek a není tam pro turisty cesta. Nabrali jsme benzín, plnou nádrž, nakoupili jídlo a rychle pryč z města. Na dvou cvičných místech jsme žádné kaktusy po cestě nenašli (**KL13-053**) Na druhé zastávce byla alespoň nádherná vyhlídka na zmíněnou proláklinu (**KL13-054**). Franta se ukázal jako skvělý lovec pásovců, kterého po krátké honičce chytil, abychom si jej mohli pořádně vyfotit. Nadmíru úspěšná však byla následující lokalita RIO CHICO (**KL13-055**), kde se z velké roviny zvedá pás kopců. Zastavili jsme hned u prvního kopce po pravé straně, rostly zde 4 druhy nádherných druhů kaktusů, např. austráč měl velké růžové květy. Nafotili jsme krásné obrázky, ale bohužel jsem si nevezal náhradní baterii, takže mám méně snímků. Podobně na tom byl i Franta. Nahoře bylo spoustu kvetoucích rostlin. Všichni jsme nadmíru spokojeni, hlavně Franta, který kytky našel jako první, může si za to koupit pivo v hospodě. Jen Jirka fotil celou dobu, aby měl co nejvíce pěkných obrázků. Slunce se rozsvítilo a květy se otevřely, udělalo se teplo, jen ten vítr stále fouká silný.



*Austrocactus* sp. RIO CHICO, KL13-055

Jedeme do COMANDANTE LUIS PIEDRA BUENA, kde nabíráme benzín do plna. Do města PUERTO SANTA CRUZ je to 23 km, ale není co hledat. U pumpy byl stánek se sýry, něco jsme koupili a dali si vydatnou svačinku. Vyrážíme na jih směr RIO GALLEGOS, vzdáleného 240 km. Došly společné finance, takže pokladník František vybral po 500 peso. Za městem na mostě přes řeku RIO SANTA CRUZ je nějaký problém a policie to pouští jednosměrně na etapy. Zjistili jsme, že opravují spoje na mostě. Nafotili jsme pěkné pohledy na řeku. Chtěli jsme zde za mostem udělat lokalitu, ale byla zde tabule se zákazem vstupu a za mostem stáli policajti, netroufli jsme si to riskovat, tak jedeme dále na jih. Po dlouhé jízdě jsme se chtěli vyfotit u patníku 2500 km z Buenos Aires, ale i zde se krade, patník prostě chyběl. Udělali jsme pár snímků u patníku 2501. Zde – S51 00.071 W69 33.279, 155 m. po dlouhé únavné cestě rovinou, jsme se šli provětrat na malý hrbek, kromě nízkých skalniček zde z kaktusů nic neroste. Kolem řeky RIO COYLE je plno mokřad a na nich plno ptáků, jako plameňáci, černokrké labutě a další. Je zde však tak silný vítr, že je problém udržet stabilitu fotoaparátu. Na poslední lokalitě objevil Jirka v zadním kole hřebík. Měníme plán a v první řadě musíme najít GOMERA, který je až ve větším městě RIO GALLEGOS. Našli jsme ho bez potíží, měl tam už jednoho zákazníka, ale vše zvládal najednou. Franta si chtěl vzít hřebík na památku domů, ale než to gomérovi řekl, tak ten jej vyhodil. Je večer a musíme hledat kempink, který mívá chránění stromů proti silnému větru. Navigace je nejlepší, kempink nacházíme okamžitě. Je velmi pěkný, ale nesmíme vjet dovnitř autem, takže přenášíme věci přes bránu do tichého zákoutí, kde nefouká. Rychle stavíme stany a jdeme vařit do místnosti (kuchyně), kterou máme k dispozici. Je to výborná věc, je zde teplo, voda, záchod a vše, co potřebujeme na večer. Snědli jsme „potkana“, kterého jsme si koupili ve stánku u pumpy, bylo to dobré, kyselkavé z nálevu a vypili jsme na zkoušku flašku červeného vína. Do stanu na spaní jsme si museli vzít některé hodnotné věci, jinak vše OK. Včera jsme utratili 745 peso. KL

## Naši jubilanti



Začátkem února oslaví 65 let dlouholetý člen pan **František Frýdl** z Kozmic. S pěstováním kaktusů začal někdy v sedmdesátých letech, kdy začal docházet do Porubské organizace. Kaktusy pěstuje v pařeništích, kde rostliny mají dostatek čerstvého vzduchu, sluníčka a nádherně vytňují. Na výstavách jsou jeho kaktusy vždy ozdobou. Jeho oblíbeným pěstitelským rodem jsou např. gymnokalycia, sulky, ale i některé mexické specialitky. Franta má vynikající výsledky s výsevy semínek. Asi třikrát letěl studovat život kaktusů na jejich původní místa v Argentině. Jednou jsem s ním procestoval Patagonii, je to skvělý kamarád a parťák na cesty. Přejeme našemu jubilantovi do dalších let hlavně hodně zdraví, štěstí, pohodičky, aby si splnil další cestovatelské přání a potěšení s milovanými pichláčky.



# Informace

- 2.3.2015 – přednáška Lumír Král: naši i zahraniční kaktusáři
- 13.4.2013 – přednáška Albert Škrovan z Bratislavy: kaktusy Bolívie
- 4.5.2015 – přednáška Ing. Jaromír Chvastek: Chile 2014
- 1.6.2015 – Ing. Michal Rec: ze sbírek našich kaktusářů
  
- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17. hodin, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalova ulice, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.
- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: [lumir.kral@seznam.cz](mailto:lumir.kral@seznam.cz)
- Aktualizované informace najdete na internetových stránkách Klubu: [www.pavko.cz/kko](http://www.pavko.cz/kko)
- Informace na naše www stránky zasílejte administrátorovi na e-mail: [klouda@iol.cz](mailto:klouda@iol.cz)
- Osobní stránky Lumíra Krále, kde najdete také aktualizované informace o činnosti našeho kaktusářského Klubu: [www.lumirkral.webnode.cz](http://www.lumirkral.webnode.cz)

## !!! Upozornění !!!

První pondělí v měsíci dubna (6. 4.) jsou Velikonoční svátky. Z tohoto důvodu je schůzka přesunuta o týden později, na druhé pondělí **13. 4. 2015**. Poznačte si, prosím změnu termínu do svých diářů. Přednášet bude předseda bratislavských kaktusářů, pan Albert Škrovan o svých cestách po Bolívii, kde několikrát navštívil známé lokality sulkorebucí i jiných druhů.

Letošní teploty v lednu byly prakticky nadprůměrné, dokonce i v noci. Na zahradě začaly kvést hořce jarní už listopadu a květy se postupně objevovaly v prosinci i lednu. U sněženek se objevují první poupata, podobně se chová čimeřice, lýkovec a další poslové jara. Zima ještě pořádně nezačala a už se těšíme na jaro. Nenechte se však ukolébat poměrně teplým počasím, únor bývá totiž nejzrádnější během celého roku a může přinést i větší teploty pod nulu. Jestli ochlazení přijde, budu muset nakonec zapnout topení, které letos trochu odpočívá. KL

### Adresy autorů:

Král Lumír, e-mail: [lumir.kral@seznam.cz](mailto:lumir.kral@seznam.cz)  
MUDr. Plesník Vladimír

### OBSAH – ÚNOR 2015

|                                   |    |                                 |    |
|-----------------------------------|----|---------------------------------|----|
| Z naší činnosti                   | 18 | Poznámkový notes 2003 - 4. část | 24 |
| Obrázky našich členů              | 18 | Naši jubilanti                  | 30 |
| Z literatury                      | 19 | Informace                       | 31 |
| Historie botaniky v obrazech - 5. | 22 | Upozornění                      | 31 |

### OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, únor 2015

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 605058070.

Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021



*Sulcorebutia heinzii* KP 40 (foto: František Frýdl)



*Sulcorebutia langerii* VJ 120 (foto: František Frýdl)